

De quatre anys de mobilització i de nosaltres

Albert Serrats

De la ponència "Anàlisi retrospectiva del cicle mobilitzador 1-0" realitzada al Congrés Nacional Obert de la CUP del 16 de desembre de 2023 a Girona

Després de dues dècades militant a l'esquerra independentista, l'estiu de 2016 vaig haver d'assumir responsabilitats militants al Secretariat Nacional de la Candidatura d'Unitat Popular. El desembre de 2019, després de complir dos mandats consecutius, vaig deixar de formar-ne part coincidint amb els darrers sospirs d'un període polític que no es pot explicar sense parlar de mobilització, de la CUP, de l'Esquerra Independentista, de l'organització i la lluita dels moviments populars de base.

Atenent l'oferiment del grup motor del Procés Garbí (i amb voluntat crítica i autocrítica), avui sóc vingut a compartir experiències i reflexions d'aquell període amb certa esperança que pugui ser una aportació útil per aquest procés de debat nacional.

De les tensions (de moviment i de can CUP)

A ningú se li escapa que aquests anys van ser un període farcit de tensions, tant a la CUP com al conjunt de l'Esquerra Independentista (en tota la seva amplitud). Diverses van ser les raons d'aquesta tensió ambiental que va travessar el fer polític i organitzatiu durant aquell temps polític. Aquí m'agradaria esmentar-ne algunes.

En primer lloc, la tensió derivada del conjunt de ferides obertes durant el cicle polític (especialment el "Mas o març", però no només). Ferides que el context no facilitava de cicatritzar, ferides sovint provocades per una lectura no uniforme del cicle polític, a voltes antagònica.

En segon lloc, la tensió que provocava la qüestió de la territorialitat. Durant dècades l'Esquerra Independentista havia plantejat la lluita de manera gairebé uniforme a tot el territori dels Països Catalans, especialment aquells sota dominació espanyola. Però l'acceleració rupturista a una part del país

agafa el nostre moviment polític amb el pas canviat, sense possibilitat de solució a curt termini.

Aquests dos factors de tensió afecten el conjunt del moviment i, per tant, també a la CUP. I a la CUP li afecten de manera més intensa perquè, en tant que actor institucional, és receptora última de totes les tensions de moviment i, alhora, n'és caixa de ressonància.

Però hi ha altres de focus de tensió que afecten més concretament a la CUP. Al meu parer, aquí cal destacar tres aspectes que eren recurrents fonts de tensió però també de distorsió política i organitzativa.

El primer aspecte que volia esmentar és que la CUP havia de gestionar l'exigència de transparència, horitzontalitat, fiscalització, quan es treballava en un marc d'informacions formals i informals, multilaterals i accelerades, compartimentació i discreció... És el marc de treball amb el que havíem de conviure, però és clar que era un marc incomodíssim per les característiques del nostre espai polític i, per tant, un generador de tensió.

Però aquest marc de treball no només tensionava, doncs la compartimentació generava una assimetria informativa que també afectava la presa de decisions col·lectiva: els debats són diferents al Consell Polític (màxim òrgan de decisió política) que al Secretariat Nacional (òrgan executiu). Als debats del Secretariat Nacional (ampliat amb el Grup Parlamentari) existeixen més matisos i/o informacions que per prudència o manca de contrast no es poden traslladar al Consell Polític. I les decisions les prenia el Consell Polític.

Finalment el tercer focus de tensió que volia esmentar és el temor militant permanent davant el risc de bunquerització de la direcció executiva en un escenari de dependència d'agendes alienes. Un temor lògic que comportava una desconfiança comprensible però a vegades també incapacitant.

Dels punts de trobada (de can CUP i del moviment)

Malgrat aquestes -i altres- fonts de tensió esmentades, aconseguim trobar un camí compartit que ens condueix a generar primer, condicionar després i

finalment celebrar el referèndum de l'1 d'octubre i la posterior vaga general històrica del 3 d'octubre.

Aquell terreny ple d'incerteses sobre el fer i la intencionalitat aliena: realment hi ha estructures d'estat? Estan fent allò que s'ha de fer a nivell internacional? S'estan preparant per la ferotge resposta del règim? I, sobretot, hi van seriosament cap a la ruptura independentista? Més enllà d'on ens encallàvem, el nostre punt de trobada va ser l'aposta per forçar escenaris per veure què hi havia darrere el teló: Que hi anaven seriosament? Bé. Però, i si no era així? Podia passar que llavors molta gent mirés als marges: allà hi hauria de trobar un moviment polític preparat per fer un salt qualitatiu, tot creixent com a moviment alhora que fent créixer el procés de ruptura gràcies a la seva referencialitat i incidència creixent. És tan clar que això no va succeir com obvi que el motiu era que no estava preparat el nostre moviment per fer aquest salt i ser l'eina que la conjuntura requeria.

Si bé del camí compartit potser se'n va derivar una possible manca d'ambició en certs aspectes, també en va néixer un jardí on, com canten els Smoking Souls, totes les flors tenien el nostre perfum:

- Vam passar dels 18 mesos "de la llei a la llei" a l'horitzó concret del referèndum de l'1 d'octubre.
- Vam viure la defensa pedagògica de la seu nacional de la CUP el 20S, mimetitzada arreu l'10.
- Es van ocupar col·legis electorals quan altres dos dies abans demanaven fer cues perquè "el món veiés la foto".
- Es van crear els Comitès de Defensa del Referèndum (CDR).
- Es va realitzar vaga general del 30, així com posteriors vagues generals i jornades de lluita...

Aquestes flors -i d'altres- són resultat de la consolidació d'aquell marc desitjat, buscat i treballat per nosaltres: el marc del xoc entre voluntat popular i règim demofòbic. Un marc que implica mobilització i desobediència; un marc que enteníem que permetria escalar el conflicte i, a llarg termini, acumular forces malgrat un primer retrocés immediat lògic per l'impacte repressiu.

El jardí resultant d'aquest conjunt de flors o petites grans victòries polítiques constata la gran victòria cultural de moviment que va ser la tardor de 2017. I

és que, al meu entendre, aquella tardor no s'explica sense el mig segle de lluita de l'Esquerra Independentista: un gota a gota que, lenta però progressivament, va anar regant el jardí sociopolític d'un bon tros de país.

I així com hi hem de reconèixer una victòria cultural de moviment, també hem de reconèixer que no va ser, ni molt menys, la victòria política en majúscules que volíem: vam ser incapaços d'aconseguir mantenir viu l'embat; no vam poder o saber prendre el lideratge polític ni vam tenir més incidència en un context prou favorable; es va fer palès que podíem tenir una agenda B quan els altres tenien agenda, però que quan no hi havia agenda aliena vam ser incapaços d'introduir una agenda alternativa.

És a dir, que quan objectivament més podia reforçar-se políticament el nostre moviment, com a subjecte no va estar a l'alçada i lluny de sortir-ne reforçat, es va anar afeblint (per la suma de factors com el desgast i la frustració militant, l'impacte col·lectiu de la repressió a centenars de militants i simpatitzants...).

I posant el focus concretament a la CUP (però sense deixar d'assenyalar mancances de moviment polític): la CUP, que havia esdevingut de facto l'organització troncal del moviment, no havia estat parida ni modulada pel què requeria el moment ni per allò que se li demanava externament (però també sovint intramoviment).

I de tanta expectativa, tanta frustració.

De relats

Cal destacar l'absència de relat propi cinc anys després. El nostre relat intern és un Frankenstein resultat d'un còctel de mitges veritats derivades de la prudència antirepressiva, la compartimentació, d'interessats i avantatgistes relats parcials propis i aliens, del relleu d'equips. Això ha distorsionat la percepció militant sobre el propi paper de la CUP. I la manca de context i matisos no ajuda a prendre les millors decisions col·lectives.

S'han dit massa coses que no són del tot certes. Per això, el Procés Garbí podria ser una bona oportunitat per començar a contextualitzar relats que han quallat (dins i fora) sobre el nostre paper aquella tardor de 2017: què va

passar del 3 d'octubre al 10 d'octubre; què ens vam trobar el 26 i 27 d'octubre i el perquè de certes decisions; la taula parada que ens trobem amb les eleccions del 21 de desembre...!, per què no?, parlar de la unitat estratègica. Vés que més d'una vegada n'haguem estat motor i no pas només els dels pals a les rodes (com uns diuen) o uns titelles (com d'altres diuen).

I, ja que hi som, parlem de l'estat major. Ni que sigui per recordar que no hi érem i, per tant, no dirigíem res des d'allà: érem mers receptors d'informació (sempre interessada).

Després de la tardor de 2017, el llarg hivern

Després d'una tardor que va deixar per moments estabornit l'enemic, aquest es va refer (com era previsible) i, malauradament, el rupturisme independentista va començar a rebre un cop rere l'altre: sense poder refer-se del primer, ja en rebia un segon...! així successivament fins quedar atrapat en aquest llarg hivern que encara dura.

Un hivern que també va arribar a can CUP i, també, a tota l'Esquerra independentista (en tota la seva amplitud, insisteixo). Alguns factors subjectius van facilitar aquest particular hivern nostrat: en primer lloc, l'impacte del relleu d'equips després de l'IO (menys gent participant de la dinàmica de treball nacional i absència de la quotidianitat institucional i orgànica de lideratges clau a nivell polític i organitzatiu); en segon lloc, arribar a les sentències de 2019 amb massa poc gent articulada i amb massa fronts oberts (interns també); i, conseqüentment, la dificultat tant de treballar estratègicament com de generar condicions per aconseguir prou adherència militant a les propostes de treball estratègic i mobilitzador.

Però malgrat totes les errades i mancances, fins i tot a les portes de l'hivern moltes flors continuen tenint el nostre perfume: bona part de les mobilitzacions, les marxes o el marc d'amnistia i autodeterminació (plantejat com a antídoto al virus que es volia inocular a l'independentisme perquè tolerés l'indult per uns pocs i el retorn al pactisme autonomista).

D'aquest període posterior a 2017, voldria compartir dues reflexions més:

1. Era una etapa requeria de molta paciència, lampisteria política i perspectiva estratègica. I, al meu entendre, moltes línies de treball empreses van resultar estèrils pel mal que van fer les agendes paral·leles: les individuals, però també les col·lectives (priorització d'agendes d'organitzacions a l'agenda CUP i/o a les necessitats globals del moviment).
2. El temps ha demostrat l'encert de moltes lectures que es van fer immediatament després de la investidura fallida del 30 de gener de 2018 per part d'algunes àrees de treball de la CUP nacional. A aquestes lectures no se'ls hi va poder donar recorregut perquè ho va impedir la carrera d'obstacles intern i l'atomització del nostre moviment polític (la multiplicitat d'agendes i interessos abans esmentada). De fet, des de febrer del 2018, estem en temps mort fins l'AN de Celrà (un any i mig després). I això sempre és massa temps perdut en política, però encara més durant un canvi de cicle polític.

De l'enemic i de nosaltres. Reflexions finals

No crec que sigui casualitat que després de l'IO l'enemic recuperi la pràctica sistemàtica d'espionatge analògic mitjançant les infiltracions. L'enemic sap que li van cardar canari (com bé sabran què vull dir els de comarques nordorientals aficionats als jocs populars de cartes). I per alguna raó està convençut que alguna cosa hi va tenir a veure la CUP, l'Esquerra independentista (en tota la seva amplitud) i el conjunt de moviments socials que alimenten la Unitat Popular. L'enemic treu les seves conclusions (potser equivocades) i reacciona amb mirada llarga.

I ara ens toca també a nosaltres treure lliçons i esmenar-nos, tot essent conscients que cada cop més se'ns percep com prepotents, moralistes, bocamolls i, allò pitjor, políticament estèrils.

Per això desitjo que durant el procés Garbí no hi tinguin cabuda el revisionisme sectari o individualista, que es pugui debatre amb honestedat i amb perspectiva de moviment amb la voluntat de tornar ser eina útil per l'alliberament nacional i social del Paísos Catalans.

Molta lucidesa... i molta merda a tothom que hi participi!

Visca la terra!